

Referat**Møte 01/2022**

Dato	10.2.2022, kl 09 – 14.30
Sted	Teams/Hassel 2
Tilstede:	Hanne Greiff Johnsen (Equinor, styreleder), Sandrine Benard (Miljødirektoratet), Tove Gabrielsen (UiA/UNIS), Alf Håkon Hoel (UiT), Bjørn Samset (Cicero), Tor Eldevik (UiB), Ellen Øseth (Norsk Polarinstitutt), Eivind Selvig (Civitas), Bo Møllesøe Vinther (Københavns Universitet) og Vigdis Vandvik (UiB)
Forfall:	Liv-Hege Seglsten (Green Tech AS), Camilla Brattland (UiT) og Marit Nyborg (KLD)
Observatører:	Marit Nyborg (KLD) og Gørill Kristiansen (KD)
Tilstede fra Forskningsrådet:	Anicke Brandt Kjeldsen (avdelingsdirektør), Christina Abildgaard (avdelingsdirektør), Lena Cappelen Endresen og Malin Lemberget Lund (referent).

Sak PSKLIMPOL 1/22**Godkjenning av sakslisten***Vedtak:**Sakslisten godkjennes***Sak PSKLIMPOL 2/22****Referat fra styremøte 07/21, 2. desember 2021***Vedtak:**Referat fra porteføljestyremøte for klima og polar 7/21 godkjennes.***Sak PSKLIMPOL 3/22****Spørsmål om habilitet**

Ingen saker krever habilitetsavklaring.

Sak PSKLIMPOL 4/22**Orienteringer fra styret og Forskningsrådet**[Vedtaksprotokoller og saksdokumenter for Forskningsrådets styre i 2021/2022 ligger her til orientering.](#)[Saksliste og referater fra porteføljestyrene ligger her til orientering.](#)

Områdedirektør Kristin Danielsen orienterte om saker til diskusjon i Forskningsrådets Styre den 11 februar:

- Porteføljeplanene til de tre fagporteføljene Humaniora og samfunnsvitenskap, Livsvitenskap og Naturvitenskap og teknologi, skal diskuteres og godkjennes. Administrasjonen sender en oppdatering fra diskusjonen til porteføljestyret.
- Norsk suksess i Horisont 2020 og Horisont Europa.
- Diskusjon av styresaker i 2021 og 2022.

I tillegg orienterte Kristin Danielsen om:

- Forskningsrådets budsjett og kutt i avsetninger, som legges frem for Styret i april.
- Møte primo februar med Canada Research Coordinating Committee (CRCC) om et mulig samarbeid om en global utlysning på omstilling og tilpasning i 2024. Porteføljestyret vil få mer informasjon om dette i april.

Avdelingsdirektør Anicke Brandt Kjelsen orienterte om:

- Det er innvilget sju prosjekter under utlysningen [Kommunikasjon og formidling av forskning med relevans for klima, miljø, sirkulærøkonomi og bioressurser \(KOS\)](#), etter søknadsfristen 20. november 2021.
- Første utlysning i det nye EU partnerskapet *Water4all – water security for the planet* under Horisont Europa, ble lansert i januar 2022. Tema for utlysningen er "*Management of water resources: Resilience, adaptation and mitigation to hydroclimatic extreme events and management tools*". Forskningsrådet ved PSKLIMPOL deltar i utlysningen med 1 mill Euro.
- Til [søknadsfrist 2. februar](#) for Forskerprosjekter kom det inn 48 søknader til utlysningen om Omstilling og tilpasning til klimaendringer, 20 søknader til Økonomiske problemstillinger knyttet til det grønne skiftet og 114 søknader til Marin forskning.
- Til [søknadsfrist 9. februar](#) for Kompetanse og samarbeidsprosjekter kom det inn 29 søknader til Arealer under press.
- Forskningsrådet deltok i søknaden MAGICA (*MAXimising the synergy of European research Governance and Innovation for Climate Action*) til Horisont Europa om støtteprosjekt (CSA) for JPI Klima. Prosjektet har fått tilslag og skal videreutvikle arbeidet i JPI Klima.
- ERA-Net Cofound for Climate Services (ERA4CS) ble formelt avsluttet 31.12.2021. Norge har finansiert sju prosjekter til en verdi av litt over 29 mill. kroner.
- Forskningsrådets direktør Mari Sundli Tveit har deltatt på et møte med Folkehelseinstituttet om felles utfordringer, blant annet innenfor klima, miljø, mat og helseeffekter.
- Belmont Forum utlysningen *Integrated Approaches to Human Migration/Mobility in an Era of Rapid Global Change*, der KLIMAFORSK deltar med 11 mill. kroner, skal publiseres i februar, med søknadsfrist i juli.
- KLIMAFORSK har gitt støtte til sju gjesteforskeropphold, to utenlandsstipend og sju arrangementer i 2021.

Avdelingsdirektør Christina Abildgaard orienterte om:

- Det er innvilget [8 prosjekter til en total sum på ca. 80 millioner](#), til utlysningen Kinesisk-norsk forskningssamarbeid innenfor klimasystemforskning, på fullmakt fra porteføljestyreleder.
- [Russisk-norsk bilateral utlysning på miljøaspekter og bærekraftig utvikling av ressurser i nordområdene \(forskningsradet.no\)](#) har søknadsfrist 16.3. POLARPROG bidrar med 3 mill kroner.
- POLARPROG har gitt støtte til ett gjesteforskeropphold, to utenlandsstipend og tre arrangementer under utlysningen koordinerings og støtteaktiviteter i 2021.
- POLARPROG har lyst ut [1 mill til nettverk for unge polarforskere](#), som en oppfølging av en av anbefalingene fra oppfølgingskomiteen for evaluering av polarforskningen. Søknadsfristen er løpende.

- [Arctic Science Summit Week \(2022\)](#) arrangeres 26. mars- 1. april i Tromsø. Forskningsrådet er medarrangør sammen med Norsk Polarinstitut og UiT.
- Ingvild Marthinsen slutter som teamleder for POLARPROG. Jon L. Fuglestad overtar hennes stilling.

Porteføljestyrets medlemmer orienterte om:

- [Miljødirektoratet inviterer til en orientering om andre og tredje del av FNs klimapanel \(IPCC\) sjette hovedrapport.](#) Lansering av delrapport 2 om virkninger, klimatilpasning og sårbarhet 28. februar, og delrapport 3 om utslippsreduksjon, opptak og virkemidler 4. april.
- [Første kommenteringsrunde av synteserapporten fra FNs klimapanel går fra 10. januar til 20. mars 2022.](#)

Styret lurte på betydningen av samarbeidsavtalen mellom Forskningsrådet, Innovasjon Norge, Gassnova og Siva, og om Grønn plattform er relevant for denne avtalen. Avtalen er en start på et samarbeid mellom virkemiddelapparatet, og spesielt næringslivet, for å få til omstilling.

Styret lurte på Forskningsrådets rolle under Arctic Frontiers i 2022. Jon L. Fuglestad orienterte.

Vedtak: Porteføljestyret tar orienteringene til etterretning.

Sak PSKLIMPOL 5/22

Egenvurdering av styrets arbeid og møter

Porteføljestyret for klima- og polarforskning ble oppnevnt i 2019 og har virket i 2,5 år. Det er et ønske fra styreleder om en diskusjon om erfaringer med styrearbeidet, arbeidsform, sammensetning, porteføljens retning, samt å komme med anbefalinger til administrasjonen om det videre styrearbeidet.

Administrasjonen var ikke til stede under denne saken. Styreleder vil oppsummere styrets diskusjon og orientere administrasjonen i etterkant av møtet. Oppsummeringen legges ved referatet som vedlegg.

Vedtak: Porteføljestyreleder oppsummerer styrets diskusjon og orienterer administrasjonen.

Sak PSKLIMPOL 6/22

Orientering om kunnskapsstatus klima og helse

Forskningsdirektør ved CICERO, Kristin Aunan, var invitert til møtet for å orientere styret om kunnskapsstatus nasjonalt og globalt innenfor klima og helseeffekter, og fortelle om nettverksprosjektet ENBEL- [Enhancing Belmont Research Action to support EU policy making on climate change and health](#). Saken fremmes som et bakteppe for sak 7/22 og diskusjon med PSHELSE.

Aunans presentasjon ligger i Sharepoint.

Vedtak: Porteføljestyret tar saken til orientering.

Samhandling med porteføljestyre for helse

Porteføljestyret ønsker samhandling med relevante styrer med grensesnitt og tematisk overlapp i ansvarsområdene. Gjensidig forståelse av samarbeidsflater står sentralt i arbeidet med reviderte porteføljeplaner og kommende investeringsplaner. Porteføljestyret for Helse (PSHELSE) og PSKLIMPOL har noen felles problemstillinger og samarbeidsflater som er verdt å videreutvikle gjennom felles diskusjoner og samhandling, og representanter fra PSHELSE og administrasjonen var invitert inn til en uformell dialog og diskusjon. Porteføljestyreleder Arnfinn Sundsfjord (UIT) og styremedlem Kristin Bjordal (Oslo universitetssykehus HF), samt Alexandra Bjørk-Skaflestad og Torbjørg Øyslebø fra administrasjonen deltok under saken. Administrasjonen innledet med noen tanker fra de to porteføljenes side før en åpen diskusjon.

PSHELSE innledet med å si at klima har effekt på spredning av resistens og zoonoser.

Helse og mat, miljø og klima henger tett sammen, men utlysningene gjøres hver for seg, for eksempel mat/helse, miljø/klima/helse. For helse er det krevende å bidra med midler til flere slike utlysninger samme år. Hvis de rullerer er det enklere. Helse har lagt inn budsjett i sin investeringsplan til en klima, miljø og helseutlysning i 2023.

På antimikrobiell resistens (AMR) har Forskningsrådet fått til en koordinert satsing på tvers av porteføljestyre med et en-helse- perspektiv. En forutsetning er samarbeid på tvers av minst to sektorer -helse, dyrehelse, mat og miljø. Denne kunne vært aktuell for KLIMPOL.

Punkter fra diskusjonen:

- Det er behov for å tenke helhetlig rundt klima, miljø og helse, og se den samlede belastningen av flere drivere.
- Virksomme antibiotika er helt sentralt for å drive moderne kreftbehandling.
- Vi har flere miljøer i Norge som er gode innenfor forskning på klima og helse, men det bør tilrettelegges bedre for det tverrfaglige samarbeidet. Vi bør bidra til å sette norske forskere bedre i stand til å delta internasjonalt.
- Forskningen må også bidra til å styrke beredskapen og sikre at helsesektoren er forberedt på å håndtere direkte (f.eks. helsebølger) og indirekte (f.eks. psykisk helse) helseeffekter av klimaendringer.
- Helseeffekter av tilpasningstiltak er relativt lite dekket.
- Effekter av naturlige hendelser, som vulkanutbrudd, gir også helseeffekter og må også med i betraktningen, ikke bare menneskeskapte klimaendringer.
- En-helse begrepet og tilnærmingen er en god inngang til feltet og prosjekter som faller mellom stoler.

- En åpen og bred utlysning som legger til grunn en-helse tilnærmingen kan være en ide da en slik utlysning vil kunne romme flere problemstillinger, men også sette noen krav til gjennomføring. Tverrfaglighet må stå sentralt.
- Polare strøk har særskilte utfordringer både innen psykisk og fysisk helse. AMAP har nylig kommet med flere rapporter om kunnskapsbehov på helse i Arktis som også trekker inn behov for mer samfunnsforskning. AMAP, 2021. [Human Health in the Arctic 2021. Summary for Policy-makers. AMAP, 2021. Impacts of Short-lived Climate Forcers on Arctic Climate, Air Quality, and Human Health. Summary for Policy-makers. AMAP, 2021. Arctic Climate Change Update 2021: Key Trends and Impacts. Summary for Policy-makers.](#)
- FNs klimapanel (IPCC) arbeidsgruppe 2 lanserer 28. februar en delrapport om [Virkninger, klimatilpasning og sårbarhet](#). Effekter av klima på helse vil være gjennomgående.

Porteføljestyrene ønsket å videreføre dialogen. En mulighet er et utlysningssamarbeid om klima, miljø og helse i 2023. Administrasjonen vil ha kontakt og forberede en sak med et grundigere faglig underlag til styrene.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning. Administrasjonen og porteføljestyret vil jobbe videre for å bidra til god samhandling.

Sak PSKLIMPOL 8/22

Møteplan for 2022

Porteføljestyret har vedtatt å ha seks møter i 2022 i henhold til hvordan hovedaktivitetene i Forskningsrådet fordeler seg utover året. Administrasjonen orienterte styret om hovedaktivitetene i porteføljen som styret vil jobbe med dette året, og ønsket innspill til saker, eller forslag til eksterne som kan inviteres inn på møtene.

Porteføljestyret foreslo å utvide møtet i august for å ha tid til eventuelle andre saker. Det kom også forslag om å utfordre noen til å se de to nye delrapportene fra IPCC i sammenheng.

Administrasjonen vil se på mulighet for å utvide augustmøtet.

Vedtak: Porteføljestyret tar saken til etterretning og legger møteplanen til grunn for sitt videre arbeid.

Sak PSKLIMPOL 9/22

Avsluttede prosjekter

Sluttrapporter fra prosjektene behandles administrativt og kan legges fram for porteføljestyret til orientering. Administrasjonen har invitert tre prosjektledere fra tre nylig avsluttede prosjekter til å presentere prosjektet og resultater:

Ivan Depina ved NTNU presenterte prosjektet [281059 Mitigation of societal risks imposed by geohazards in a changing climate through digitalization](#)

Aud Tennøy ved TØI presenterte prosjektet [268086 Public transport and urban development: Improving public transport competitiveness versus the private car](#)

Thor Aleksander Klevjer ved HI presenterte prosjektet [267416 - From swarming behaviour to trophic interactions: forecasting dynamics of Antarctic krill in ecosystem hotspots using behaviour-based models](#)

Vedtak: Porteføljestyret tar saken til orientering.

Sak PSKLIMPOL 10/22

Eventuelt

Påminnelse: neste møte er 6-7. April. Administrasjonen vil tilrettelegge for et møte i Bergen eller Tromsø.

Sak PSKLIMPOL 11/22

Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: Vedtaksprotokollen godkjennes.

Vedlegg til referat

Sak 5/22 Egenvurdering av porteføljestyrets arbeid og møter

Porteføljestyret for klima- og polarforskning ble oppnevnt i 2019 og har virket i 2,5 år. Det er et ønske fra styreleder om en diskusjon om erfaringer med styrearbeidet, arbeidsform, sammensetning, medlemmenes rolle i styret, porteføljens retning samt komme med anbefalinger for det videre styrearbeidet.

En rekke punkter (fra saksunderlaget) ble framlagt for styre som grunnlag for innspill og diskusjon.

Oppsummering av innspill som kom inn ila møtet:

1. Porteføljestyrets arbeide

I. En samstemt tilbakemelding er at porteføljestyret medlemmer er meget fornøyd med administrasjonens arbeide med å tilrettelegge og forberede styremøtene. Det er gjennomgående høy kvalitet på saksunderlag og referater. Den jobben som administrasjonen gjør, setter porteføljestyret bedre i stand til å ta gode beslutninger og er med på å gjøre styremedlemmenes jobb mindre arbeidskrevende.

II. Det er meningsfylt og spennende å sitte i dette styret, men mulighet for inngrep i et viktig saksfelt

III. Sammensetningen av styret er god (god balanse mellom forskere og «brukerrepresentanter»). Styrets kompetanse totalt sett er utfyllende med en god og bred sammensetning ift det område vi skal forvalte, og det er en god samhandling mellom administrasjonen og styret.

IV. Styret er blitt bedre kjent med «Porteføljestyring» gjennom fjorårets arbeide - positivt utgangspunkt for videre arbeide

i. Administrasjonen har kjørt en veldig god prosess med tett involvering av styret gjennom arbeide med porteføljeplanen

ii. Overgangen til porteføljestyring har tatt noe tid (forståelse for mandat og handlingsrom, påvirkningskraft og hvilket nivå vi skal jobbe på). Selv om mye har begynt å falle på plass så er det noen uklarheter i forståelse av vår reelle påvirkningsmulighet samt forbedringspotensialet ift hvordan man kan bruke styrets kompetanse på en bedre måte.

- iii. Gode porteføljeanalyser er en forutsetning for å kunne dra nytte av porteføljestyringen. Viktig at administrasjoner jobber videre med hvordan materiale kan framstilles for oss i styret på en god måte (dagens porteføljeanalyse er mer en rapport med statistikk og tellekanter, bærer mindre preg av å være en analyse)
 - iv. Investeringsplanene er der styret utøve vår styringsrett og gi konkrete innspill ift områder vi ønsker å prioritere. Noe begrenset erfaring ift hvordan vi kan bruke planene mer konkret inn mot utlysninger mm (ser i dag noen svakheter ift styrets handlingsrom)
 - v. Det er enda krevende å ha en oversikt av totaliteten, da klima og polare problemstillinger også dekkes gjennom andre porteføljestyrer. Nyttig med samhandlingsmøter med andre porteføljestyrer. For å få enda bedre grep på helheten er det et ønske at vi kan gjennomføre møter med de store norske aktørene som også finansierer klima og polarforskning (eks: HI, NP m flere)
 - vi. Trenger en mer grundigere strategisk diskusjon ift vektlegging mellom grunnforskning versus anvendt forskning, inkludert vår rolle (mandat)
- V. Handlingsrommet til styret og innordning av porteføljestyrer ift mandat og ansvar føles enda noe trangt. Noe ulik forståelse av vår rolle og mandat opp mot administrasjonen og hovedstyret – kan av og til føles som at noen saker er «satt» der det er gitt klare føringer på forhånd, selv om det er ment at vi skal gi innspill og beslutte veivalg.
- i. Sikre at timingen på saker som kommer inn hos oss er tilpasset tidshjulet i forskningsrådet, for å sikre innsikt og oversikt
 - ii. Ønske om at kompetansen i styret utnyttes optimalt, spesielt i overgangene mellom porteføljeplan, investeringsplan(er) og utlysningstekster.
 - iii. En gjennomgående bekymring er styrets manglende inngripen i utlysningstekster (spesielt i utlysninger der vi bidrar med større finansieringsbidrag).

2. Styremøtene:

- I. Styremøtene fungerer meget bra – godt forberedt og bra gjennomføring. God stemning og tone med stor takhøyde, begynner å «kjenne hverandre» godt, alle komme til orde, tid og plass til alle bidrag som sikrer kvalitet i diskusjoner.
- II. God nok struktur som sikrer fokus, men åpne nok til å tillate diskusjoner mm
- III. Engasjerte medlemmer, som utfyller hverandre, alltid noen på ballen ift saker som fremlegges og diskuteres
- IV. «Vanskelige sak(er)» har blitt håndtert på en god måte – tegn på et velfungerende styre med beslutning- og påvirkningskraft
- V. Digitale møter fungerer veldig bra, men det er et ønske om mer fysisk samhandling framover. Ser også at samhandling med andre porteføljestyrer kunne ha fått større utbytte ved fysiske treff (ønske om at det arrangeres noen felles møteplasser også utover fysiske møter i vårt styre)
- VI. Arbeidsbelastning ok – med større innflytelse og påvirkningskraft så godtas større arbeidsbelastning (reell påvirkningskraft ved innsats)
- VII. Orienteringssaker – noen av disse sakene (søknader og tildelinger nasjonalt/internasjonalt) anses å være strategisk viktig informasjon i lys av våre investeringsplaner og for å inneha det hele og fulle overblikket. Gjennomgangen av disse er til tider litt raske og flere savner en litt annen tilnærming/inngang til noen av disse.

3. Forbedringspunkter og forslag:

- I. Foresette å jobbe for at porteføljestyret får en bedre innsikt i helheten av klima og polarforskningen, for å kunne prioritere våre relativt begrensede midler best mulig
 - i. Porteføljeanalysene – jobbe videre med hvordan materiale kan framstilles for oss i styret på en bedre måte slik at nytteverdien i videre porteføljestyring blir bedre (porteføljeanalysene er mer en rapport med statistikk og tellekanter, bærer mindre preg av å være en analyse)
 - ii. Fortsette å gjennomføre samhandlingsmøter med andre styrer (gjerne fysiske møteplasser hvis dette lar seg gjøre).
 - iii. Gjennomfører møter med store aktører med finansierer klima og polarforskning i Norge (eks: HI, NP m flere)
 - iv. Orienteringssaker – evaluere om noen av disse sakene kunne bli gitt noe mer tid ift sakenes viktighet i strategisk porteføljestyring (søknader/tildelinger nasjonalt/ internasjonalt), også for å skape større forståelse for vårt handlingsrom ift disse.
- II. Tilrettelegge for en strategisk diskusjon ift vektlegging mellom grunnforskning versus anvendt forskning, med basis i vårt mandat
- III. Hjelp programstyret til å skape større forståelse for handlingsrommet vi har samt hjelpe oss til å utvide dette «rommet», som i dag føles noe trangt. En gjennomgående bekymring er manglende inngripen i de viktigste utlysningstekstene (der vi bidrar med betydelig finansiering). Hvis dette er en bekymring som deles av flere porteføljestyrer så ønsker styret at administrasjonen kan ta initiativ for å få testet om dagens praksis kan utfordres og evalueres på nytt slik at styret kan få mulighet til å kvalitetssikre utlysningstekstene der vi bidrar med betydelige midler.